

3. Shestakovska T. FinTech business and prospects of its development in the context of legalizing the cryptocurrency in Ukraine. *The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2018. №5. С.77-89.

Дегтярьов А. В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Сучасний етап політичних реформ в Україні характеризується інтенсивним пошуком найбільш оптимальної моделі публічного управління, оскільки пріоритетною задачею розвитку суспільства та ефективного функціонування державної влади є забезпечення балансу між загальнодержавними інтересами та інтересами населення регіонів і територіальних громад. Зазначене формує необхідність вивчення досвіду провідних європейських країн в напрямку децентралізації влади та пошуку оптимальних форм державного устрою.

Аналіз теоретичних напрацювань в сфері питання децентралізації влади дозволяє зробити висновок про існування різних підходів до визначення поняття «децентралізація». Найбільш узагальненим підходом нами вважається трактування зазначеної дефініції згідно Енциклопедії державного управління: під децентралізацією розуміється «...спосіб територіальної організації влади, за якого держава передає право на прийняття рішень із визначених питань або у визначеній сфері структурам локального або регіонального рівня, що не належать до системи виконавчої влади і є відносно незалежними від неї» [2, с. 167]. Розглянемо, як відбувався процес децентралізації влади у деяких європейських країнах.

Так, у Швеції реформи з децентралізації відбувалися у декілька етапів, згодом країна знайшла оптимальну модель розвитку, в якій задовольняються місцеві та загальнодержавні інтереси, підтримується активізація місцевих ініціатив. Питання місцевого самоврядування вирішують парламент, уряд, спеціалізовані державні агентства. Основними територіальними утвореннями є шведські комуни, які мають два види повноважень: загальної компетенції в межах про місцеве управління (культурний розвиток, громадський транспорт, дозвілля громадян, благоустрій територій) та повноваження, що надаються спеціальним законодавством (аварійні служби, соціальне забезпечення, охорона навколишнього середовища).

Потреба в децентралізації влади в Польщі виникла у зв'язку з масштабними процесами лібералізації та реалізації ринкових реформ, а її метою було максимальне забезпечення самостійного функціонування кожного регіону, створення більш ефективних і прозорих політичних інститутів і посилення інститутів громадянського суспільства. Реформа в Польщі проходила в декілька етапів. Першим кроком було створення гмін – територіальних громад. Гміною може бути місто, село, кілька сіл або район міста. Другий крок був спрямований на вищі рівні: повіти та воєводства. Із 1999 р. у Польщі існує 16 воєводств замість 49. Як наслідок, у країні змінився розподіл повноважень між центральними і місцевими органами влади. У процесі реформи скорочена також кількість державних службовців, що позитивно вплинуло на зменшення бюджетних витрат на управління. Крім того, реформовано механізм перерозподілу податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами. Після проведення реформи у місцевих бюджетах зосереджено приблизно 40 % прибуткових податків, майже 7 % доходів від корпоративних податків і 100

% податків на нерухомість. У процесі проведення децентралізації в Польщі за основу обрано співпрацю регіонів, що включало створення вільних економічних зон і надання допомоги одного регіону іншому в умовах профіциту і дефіциту бюджету. Важливими наслідками проведення реформи стало відокремлення влади та бізнесу, що гарантувало кожному громадянину право вільно та на вигідних умовах здійснювати підприємницьку діяльність [3].

Франція має найбільш довгий, послідовний та ефективний досвід децентралізації. Оскільки за розмірами території Франція близька до України й має однакову з нашою державою унітарну форму правління, осмислення досвіду політики децентралізації публічної влади саме цієї країни має важливе науковопрактичне значення для сучасної України. Крім того, у Франції раніше, порівняно з іншими західноєвропейськими країнами, закінчився процес централізації, відбулося відмежування державного апарату від громадянського суспільства, виникла професійна демократія, заснована на специфікації функцій, поділі праці та диференціації ролей [1, с. 109]. Політика децентралізації на першому етапі характеризується послідовним курсом на делегування повноважень у галузі управління та соціально-економічного розвитку органам місцевого самоврядування і розширення їх автономії. Велика увага приділялася і питання розподілу повноважень між територіальними громадами різного рівня. З початку 1990-х років важливим вектором політики децентралізації стає розвиток міжмуніципального співробітництва з метою зміцнення ресурсного потенціалу нижчого рівня місцевого самоврядування. Досить швидко сформувався додатковий комунальний рівень управління, що охоплює значну частину території країни.

Побудова моделі децентралізації в Україні повинна мати свої національні особливості, однак використання позитивних прикладів інших держав за умови їх доцільності та результативності є вагомим фактором побудови української моделі розвитку.

Список використаних джерел

1. Бабич О. М. Співвідношення централізації та децентралізації в системі державного управління / Бабич О. М. // Часопис Київ. ун-ту права. – 2011. – № 2. – С. 109 – 112
2. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. – Київ : НАДУ, 2011. – Т. 8.
3. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ. – Режим доступу : <http://kyiv.fpsu.org.ua/index.php/sotsialnyi-dialoh/uhody-pro-spivpratsiu/240-zarubizhnij-dosvidprovedennya-detsentralizatsijnikh-reform>